

uspešno trebil novovernike. Vender iztrebili in razgnali jih niso bili povse
ni njegovi nasledniki, dokler se niso v prvih desetletjih 17. veka ustanovili
jezuitije v Trsti. L. Žvab.

L I S T E K.

Fran Levstik. † Kakor naznanja bralcem »Ljubljanskega Zvona« na prvi strani denšnjega lista natisneni smrti list, umrl je dne 16. novembra t. l. ob 9. uri dopoldne v Ljubljani v tistih prostorih, kjer je bival veliki naš Preširen pred svojo preselitvijo v Kranj, po triletnem bolehanju in po hudi smrti borbi, zadnje čase trpeč grozne muke, lepo spravljen z Bogom in svetom, slavni naš Levstik, prvák pesnikov in jezikoslovcev slovenskih. Mož izredne samostvorne pesniške nadarjenosti in žive domišljije, neupoglivega značaja in plemenitega srcá, ogromne učenosti in krepkega duhá, poln neusahljivega humorja in peréče satire, sebi in drugim oster sodnik in neizprósen kritik, poleg Preširna največji pesnik, poleg Miklošiča najizvrstnejši jezikoslovec naš, ustvaril je Levstik v pesništvu in pripovedni književnosti toliko nedosežnih umotvorov, da je ž njimi, kakor tudi z jezikoslovnimi in kritičnimi spisi svojimi, v mnogih ozirih preosnoval pesništvo, pesniško tehniko in pisavo našo.

Res je sicer, da národ naš pesnika Levstika ne pozná tako dobro, kakor Stritarja ali marsikoga drugega in da ga vé prav ocenjevati v tem oziru samo tesno kolo prijateljev njegovih, na katere z brezozirno grajo ni menj vplival, nego li z brezokrajno prijateljsko požrtvovalnostjo svojo; a to se dá razlagati iz tega, ker se je Levstik pri pesmih svojih zadnja leta v »Vrtci« in »Zvonu« skrival pod najraznovrstnejša znamenja in imena ter od leta 1860. nobene pesmi (razven »Lesnik« leta 1870.) ni priobčil s podpisom svojim, tako n. pr. podpisaval se je v Stritarjevem »Zvonu« I.: Kamenski, Radovan, Borislav, M—c., N. O., K—s., A. Z., M. P. in v »Ljubljanskem Zvonu«: Stanislav, Branislav, Molčislav, Podlomski, Premrl, Kovač, Malej, Sekač, Sómrak, Rázpotnik; v »Vrtci« je imel pa do malega v vsakem listu drugo ime. Splošen pregled o njegovem pesniškem delovanju bode možen šele tedaj, ko se zbrane izdadó pesmi njegove. — V vsem pisateljevanju svojem se je ravnal po svojih besedah:

»A kadar se oglašiti veljá,
Odpri na stežáj vse dúri srcá,
Zavpij, da vsa ušesa bodo polne,
Če tudi se náte vesoljni svét kolne.«

Resnične so besede, katere prof. Marn piše o njem: »Bil je Fr. Levstik pesnik pa jezikoslovec, katera sta se velikrat borila v njem, in on sam, reči se smé, živel je v vednih borbah in v hudih borbah končal življenje.«

Pogreb, dostojen takšnega velikega pisatelja, oskrbelo mu je »Slovensko pisateljsko društvo«, katero se hoče pobriniti tudi za to, da se pokojniku postavi na grob kamenit spomenik. V ta namen priredi omenjeno društvo javno predavanje o življenju in delovanju pokojnikovem in takrat bode tudi našemu listu prilike, kaj več izpregovoriti o Levstiku ter oceniti književne zasluge njegove. Za danes omenjamo le še to, da se, hvala Bogú, ni potrdila govorica, da je pokojnik pred smrtjo sežgal pesmi svoje. Našli so jih mnogo v ostalini njegovi, dokaj še ne natisnenih, in za to, da se je ostalina njegova lepo ohranila in uredila, moramo največjo hvalo védeti gospodu Emilu Guttmanu, c. kr. finančne prokurature adjunktú, ki je bil zadnje mesece poleg č. g. župnika patra Kalista Mediča pokojniku iskren prijatelj in mračni?duši njegovi veren tolažnik.

Kita na grob Levstiku.

Kjer zigrava s konjcem Arabec ogôrel
In razpenja mu Arabka šátor bel,
Oj, od tam priplul je óndan črni ôrel,
Črni orel — smrti bele črni sel. . . .

In uzrlo ga je tožno jutro rano,
Odgrnivši tème nočne žalni prt:
Ko obkrožil trikrat belo je Ljubljano,
Na perotih, oh, nesoč — turóбно smrt. . .

* * *

Le razplakaj, jutro, žalostno si lice,
S tábo jaderno bode plakal mnog zemljan:
Starci, mladci in z ženicama device,
V rôdu in med brati, kjer naš gólk je znan.

Póčila je struna na slovenski liri,
Póčilo je trudno pevčevó srcé,
Usehnili so nesmrtnih pesnij viri,
Usehnilo je ljubezni vse morjé. . . .

Zrušil se slovenstva steber je mogočen,
Žrušil v grob se najzvestejši je Sloven,
Padel pesnik diven, poštenjak odločen,
Mrtev ljubljen brat je naš — značaj jeklen!

Z nežnimi je glasi jedro trdo družil,
Veselil Slovenom in blažil srcé,
Govor nam je likal, znanosti le služil,
Uke svoje z deli moškimi krepé. . . .

Rabil mehko deblo je slovenske lipe,
Kakor rabi trdi marmor večé kipar,
Stvarjal z bistrím umom vekovite kipe,
Stavil spomenik si v nas je za vsekdar!

Naj si kruti móči sile je ognjene
Sladke pesni mu predal klevetni krik:
Dokler se glasila pesen bo Kamene,
Med Sloveni bo slavil ga — levji stik!

Miloš Kosan,

»Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild.« Bralcem »Ljubljanskega Zvona« je znano, da je presvetli naš cesarjevič Rudolf zasnoval preimennitno literarno in umetnostno podjetje, izdavanje ogromne knjige »Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild«, kateri je namen, verno in točno opisati našo monarhijo in vse narode, ki prebivajo v nji, v lepi besedi in umetnostno krasnih in dovršenih slikah. V zvezku, ki se zdaj pripravlja za natisek, pride na vrsto vojvodina *Koroška* in *Kranjska* in poknežena grofija *Goriška* in *Gradiška*. Da opišejo *Kranjsko*, povabil je cesarjevič Rudolf, *osemnajst* sotrudnikov in dotični oddelek bode obsezal naslednje razprave: 1. Karakteristične zemljepisne slike dežele *Kranjske* (2 poli), pisatelja: *Peter pl. Radics* in *Amand baron Schweiger-Lerchenfeld*. — 2. *Kras* in pojavi na njem (1 polo), pisatelj: *Fran Kraus*. — 3. *Prazgodovina Kranjske* in nje zgodovina za Rimljanov (pol pole), pisatelj *Karl Deschmann*. — 4. *Zgodovina Kranjske* od ljudskega preseljevanja do sedanjega časa (1 polo), pisatelj *Fran Levec*. — 5. *Narodopis Kranjske*, in sicer: a) národno življenje Slovencev (2 poli), pisatelj prof. *V. Urbas* v Trstu; b) slovenske národne pesmi, pravljice in pripóvedí ($\frac{1}{4}$ pole), pisatelj prof. *Ivan Scheinigg* v Celovci; c) gradovi, gradbe selišč in tipi kmetskih hiš ($\frac{1}{2}$ pole), pisatelj prof. *Ivan Franke* v Krauji; d) *Kočevarji* (1 polo), pisatelj prof. *Julij Schröer* na Dunaji. — 6. *Arhitektura, slikarstvo in plastika*, in sicer: a) spomeniki iz srednjega veka ($\frac{3}{4}$ pole), pisatelj prof. *Ivan Franke* v Krauji; b) *renesanca in novi vek* ($\frac{3}{4}$ pole), pisatelj spiritual *Ivan Flis*. — 7. *Muzika* ($\frac{1}{4}$ pole), pisatelj c. kr. vladni svetovalec *dr. Frid. Keasbacher*. — 8. *Književnost*, in sicer: a) slovenska književnost (1 polo), pisatelj prof. *dr. Gregor Krek* v Gradci; b) nemška književnost ($\frac{1}{4}$ pole), pisatelj prof. *Eduard Samhaber*. — 9. *Národno-gospodarsko življenje* (1 polo), in sicer: a) *poljedelstvo in gozdarstvo*, pisatelj tajnik *Gustav Pirc*; b) *rudarstvo in plavžarstvo*, pisatelj c. kr. rudniški nadsvetovalec *Ivan Novák*; c) *industrija, trgovina in promet*, pisatelj ces. svetovalec *Ivan Murnik*; d) *hišna industrija in mali obrt*, pisatelj c. kr. obrtni nadzornik *dr. Valentin Pogačnik* v Gradci. — Slovenski jezik in njega razvoj po vseh slovenskih pokrajinah opiše direktor *Jos. Šuman* in dotični